

A.F. Tempelaar

Het MAB vóór 50 jaar

september 1938

J.H. Textor besluit zijn artikelen-reeks betreffende 'De wijziging der comptabiliteitsvoorschriften voor de gemeenten'. De vorige delen werden gepubliceerd in de nummers maart en april 1938. Toen werden de begroting en de rekening van de gemeente besproken. Thans zijn de boekhouding van de ontvanger en de rekening der gemeentelijke diensten aan de beurt. De schrijver constateert, dat de voorstellen tot aanpassing dezer onderdelen bij de wijziging per 1 januari 1938 nagenoeg buiten beschouwing zijn gebleven, ondanks het feit dat de meeste voorstellen als een belangrijke verbetering moeten worden beshouwd.

De Vereeniging van comptabele ambtenaren bij de overheids- en semi-overheidsbedrijven en -diensten had in een speciaal rapport nogal wat bezwaren geopperd tegen de voorstellen van de Rijkscommissie van advies voor de gemeentefinanciën. Zowel de voorstellen als de kritiek zijn grotendeels te zeer tijdgebonden om thans hieraan nog veel aandacht te besteden. Eén uitzondering: Genoemde vereniging doet het voorstel voor de administratie van de gemeenten – welke volgens haar in wezen 'produktiehuishoudingen tot het verrichten van diensten' zijn – de dubbele boekhouding door te voeren.

Men zou dan van veel problemen af zijn. Textor merkt op dat het niet zo eenvoudig zal zijn met het sedert 1814 toegepaste stelsel, waarmede ambtenaren uitermate vertrouwd zijn, te breken. Voorts zou men dan over ambtenaren moeten beschikken, die de hiervoor vereiste kennis bezitten, 'hetgeen in de meeste gevallen thans niet het geval is'.

Hij acht het wel nuttig eens een proef te nemen, maar blijft overigens van mening, dat bij een goed gebruik van de kameraalstijl, overeenkomstig de door hem besproken voorstellen er als resultaat weinig of geen verschil zal zijn met het stelsel van dubbel boekhouden.

Bovendien vreest hij met het invoeren van een commerciële boekhouding, dat een daaruit resulterende balans van de gemeente verwarrend zal zijn voor het publiek ter zake van het inzicht in de financiële toestand van de gemeente.

Dr. M.J.H. Smeets heeft kennis genomen van de uiteenzetting van Prof. Limperg betreffende de vervangingswaarde. Evenals W.J. de Langen (zie het

historische verslag van september 1987) deelt hij de mening van Limperg inzake de bepaling van de winst niet.

Hij wil het echter in het onderhavige artikel niet daarover hebben, doch over de door Limperg gebezigde term 'verteerbaar inkomen'. Smeets acht deze term verwarrend. Als volgens de vervangingswaardeleer het verschil tussen vervangingswaarde en historische kostprijs geen winst is, behoeft wat als winst overblijft niet als verteerbaar te worden omschreven. Iets wat geen winst is, is per definitie niet verteerbaar; wat dan als winst overblijft behoeft dan niet meer de toevoeging van verteerbaar.

Limperg had al opgemerkt dat de term verteerbaar inkomen eigenlijk een pleonasme is. Smeets twijfelt omdat er genoeg voorbeelden zijn van inkomens welke per definitie wel verteerbaar zijn, doch waarover men door omstandigheden niet de vrije beschikking heeft. Winst, welke aan een reserve wordt toegevoegd was wel verteerbaar, maar men acht het wenselijk dat zij niet wordt uitgekeerd. Smeets acht het juister het woord verteerbaar weg te laten. Men spreke van winst of van inkomen. Daarbij geeft hij de voorkeur aan het begrip winst als het om een onderneming gaat.

In zijn antwoord merkt Limperg op, dat hij zijn opstel destijds had geschreven voor en voorgedragen aan accountants, in wier kringen de term inkomen in verschillende combinaties wordt gebruikt. Om die reden achtte hij het pleonasme verduidelijkend. Bovendien was de economie in gebreke gebleven ten aanzien van het inkomen begrip. Limperg vreest geen verwarring met de term verteerbaar inkomen. Wel acht hij het op den duur niet juist van een pleonasme gebruik te maken. Hij wil die uitdrukking in de toekomst niet meer gebruiken. (Het is desondanks een taai leven blijven leiden. (AFT)).

Wederom een artikel van de hand van A.M. Groot, thans over 'De invloed van commissarissen op de technisch-economische organisatie van het bedrijf'.

In het toezicht op het 'comptabel beheer' wordt de commissaris met succes bijgestaan door de accountant. Zonder diens 'hulp' zou dat toezicht maar ten dele en dan nog gebrekkig worden uitgeoefend. Groot acht het toezicht door commissarissen op de bedrijfsvoering even belangrijk als het toezicht op het financieel beheer. Veelal is de commissaris echter hiervoor niet de geschikte persoon; is hij het wel, dan ontbreekt hem de tijd. Want ook het toezicht op de bedrijfsvoering vergt veel detailwerk.

Daarom beveelt Groot een deskundige aan, hetzij een ingenieur die zich in die richting heeft gespecialiseerd of een bedrijfseconoom, die zich ertoe aangesloten voelt. Mocht het iemand in dienstverband van de onderneming worden, dan moet de deskundige zich gedragen weten door de steun van commissarissen. Maar ook de samenwerking met de directie moet goed zijn. In het begin kan er stroefheid zijn (de directie acht het niet nodig, weet zelf genoeg – de eigen bedrijfsblindheid niet onderkennend – enz.). Maar de ervaring van Groot is dat die stroefheid veelal spoedig plaats maakt voor wederzijds waardering. Voor een goede vervulling van de commissarisfunctie acht de schrijver het deskundig efficiency-rapport van minstens even grote waarde als het accountantsrapport. Volgens Groot verdienen zes onderdelen te worden onderzocht, tw. arbeidsprestatie, materiaalverlies, inkoop-

politiek en voorraadvorming van materialen en halffabrikaten, verkooppolitiek en voorraadvorming fabrikaat, produktieregeling en bedrijfsbezetting, kostenefficiëncy. Deze punten worden vervolgens in grote lijnen uitgewerkt.

De schrijver constateert dat de wetenschappelijke organisatie en de systematische contrôle op de bedrijfsefficiëncy hier te lande nog in een aanvangsstadium verkeren. Maar de bedrijven welke er mee beginnen gaan steeds verder.

Laat men maar beginnen. Het is daarbij van minder belang of men een bedrijfseconoom of een technisch econoom of een efficiëncy-ingenieur neemt. Als hij maar deskundig is en voor deze delicate taak is berekend.